

LIETUVOS MOKSLININKAI *HIBOLIRE* VEIKLOJE

HIBOLIRE (*The Nordic-Baltic-Russian Network on the History of Books, Libraries and Reading*) – Šiaurės, Baltijos šalių ir Rusijos knygos, bibliotekų ir skaitymo istorijos tinklas – yra mokslininkų susivienijimas, išlaikomas nepriklausomo NordForsk fondo, veikiančio prie Šiaurės Ministrų Tarybos. Ta pati taryba remia Lietuvos komunikacijos ir informacijos mokslininkų bendruomenei žinomą Šiaurės informacijos mokslų mokyklą (NORSLIS), vienijančią Šiaurės ir Baltijos regiono komunikacijos ir informacijos doktorantus.

HIBOLIRE veikia nuo 2006 metų, nors Danijos, Suomijos, Norvegijos ir Švedijos mokslininkai ėmė bendradarbiauti dar XX a. 10-ajame dešimtmetyje kaip Šiaurės šalių knygos, bibliotekų ir skaitymo istorijos mokslinis tinklas (*The Nordic Research Network in the History of Books, Libraries and Reading*). Akivaizdus Šiaurės Europos komunikacijos ir informacijos istorikų poreikis bendradarbiauti tiriant daug panašumų ir istorinių sąsajų turinčius objektus paskatino plėsti mokslinio tinklo veiklos geografines ribas. Šiuo metu HIBOLIRE nariai yra trijų Baltijos valstybių, Skandinavijos (Suomijos, Švedijos, Danijos, Norvegijos, Islandijos) bei Rusijos knygos, bibliotekų

ir skaitymo istorikai. Esminis susivienijimo tikslas yra skatinti tarptautinę pavienių mokslininkų ir institucijų sąveiką, rengti įvairius akademinis renginius (konferencijas, seminarus, vasaros mokyklas), plėsti tyrėjų mobilumo galimybes, remti doktorantus, vykdyti tokius bendrus projektus kaip tarptautinio mokslinio žurnalo įkūrimas ar mokslo rezultatų populiarinimas ir sklaida.

Nuo pat savo veiklos pradžios tinklas HIBOLIRE palaiko produktyvius ryšius su prestižine pasaulio knygotyryninkus vienijančia organizacija – Autorystės, skaitymo ir leidybos istorijos draugija (*The Society for the History of Authorship, Reading and Publishing*, arba SHARP) ir yra neoficialus šios organizacijos atstovas Šiaurės Europoje ir Baltijos šalyse. Pastaraisiais metais net dvi SHARP konferencijos (2008 m. Kopenhagoje, Danijoje, ir 2010 m. Helsinkyje, Suomijoje) rengtos kartu su HIBOLIRE.

Tinklo narių sąrašas platus ne tik geografiškai. Jame galima rasti beveik visus žinomus regiono komunikacijos ir informacijos istorikus, o šalia jų – pradedančių mokslininkų, doktorantų, praktikų (bibliotekininkų, archyvarų) ir įvairių kitų institucijų atstovų. Gausiausiai atstovaujamos Suomija ir Danija, nemažai aktyvių narių

iš Lietuvos (8), Latvijos (4), Estijos (12). HIBOLIRE nuolat siekia į savo veiklą įtraukti ir Rusijos istorikus, tačiau šiuo metu, deja, tinklo darbe šios šalies atstovai nedalyvauja.

HIBOLIRE valdantysis komitetas, atsakingas už veiklos organizavimo, politikos formavimo ir kitus einamuosius klausimus, sudarytas iš visų valstybių atstovų (iš viso 10 mokslininkų). Lietuvai atstovauja prof. dr. Aušra Navickienė (Vilniaus universiteto, Knygotyros ir dokumentotyros institutas) [2]. Komiteto pirmininkė šiuo metu yra Lietuvos knygotyryninkams gerai žinoma Talino universiteto profesorė Tiiu Reimo. Be A. Navickienės, HIBOLIRE konferencijose ir seminaruose jau yra dalyvavę ir pranešimus skaitę ir kiti Lietuvos atstovai: doc. dr. Alma Braziūnienė, dokt. Rima Cicėnienė, prof. dr. Arvydas Pacevičius, dokt. Jolita Steponaitienė (Vilniaus universitetas), dr. Ineta Krauls (Vilniaus universitetas, Klaipeidos universitetas). Vilniaus universiteto Knygotyros ir dokumentotyros instituto rengiamose kasmetėse tarptautinėse konferencijose dalyvauja ir HIBOLIRE nariai, jų straipsniai reguliariai pasirodo „Knygotyroje“, kuri tapo vienu iš pagrindinių HIBOLIRE serialinių leidinių. HIBOLIRE sukurta tarptautinės veiklos arena paskatino mūsų šalies mokslininkus aktyviau skelbti tyrimų rezultatus anglų kalba, dalyvauti plataus masto renginiuose ir taip garsinti Lietuvos mokslą.

2009 metais HIBOLIRE paskelbė tarptautinę autorių kolektyvo monografiją *Bibliotekų dvasia Šiaurės ir Baltijos šalyse: is-*

torinės perspektyvos (Library spirit in the Nordic and Baltic countries: historical perspectives) [3]. Leidinys jau sulaukė mokslininkų dėmesio, buvo recenzuotas prof. dr. Elenos Macevičiūtės [4]. Jame pirmąkart pristatyta Šiaurės Europos ir Baltijos regiono viešųjų bibliotekų istorija. Be jau minėtų valstybių, čia rasime straipsnių, skirtų Islandijos, Farerų ir Alandų salų, samių tautos gyvenamų teritorijų viešosioms bibliotekoms. Tokių skirtingų savo geopolitika, kultūra ir istorija kraštų aptarimas viešųjų bibliotekų „dvasios“ kontekste leido pamatyti pakankamai daug sąlyčio taškų. Esminės viešųjų bibliotekų vertybės ir veiklos tendencijos leidžia sutapatinti ne tik Skandinavijos, bet ir pirmosios XX a. pusės Baltijos šalių bibliotekas. Spartūs pastarųjų dviejų dešimtmečių pokyčiai Lietuvos ir kaimyninių valstybių bibliotekininkystę vėl sugrąžino prie Šiaurės Europos tradicijų. Knyga patraukli ne tik specialistams, bet ir plačiajai skaitytojų auditorijai. Vienas iš HIBOLIRE tikslų – kuo plačiau skleisti knygos, bibliotekų ir skaitymo istorijos tyrimų rezultatus, tad rengiant *Bibliotekų dvasios* monografiją pasirinktas artimesnis populiariajam kalbos stilius.

2010 metais HIBOLIRE nariai pradėjo rengti kitą leidinį – kolektyvinį straipsnių rinkinį, skirtą gero skaitymo, gerų knygų ir bibliotekų sampratos analizei. Pagrindinis šios knygos autorių susitikimas, vykęs 2010 m. gegužės 17–19 dienomis Švedijos pietryčių pakrantėje, Simrishamne, organizuotas sekant antikinės Platono akademijos tradicija: mokslinės diskusijos vyko gamtos

prieglobstyje „pasivaikščiojimų“ seminaro forma. Jame pranešimus skaitė doc. dr. A. Braziūnienė, dr. I. Krauls, prof. dr. A. Navickienė, prof. dr. A. Pacevičius.

HIBOLIRE – demokratiškas ir atviras bendraminčių sambūris, kuriame savo profesinius siekius gali realizuoti ir patyrę tyrėjai, ir akademinę karjerą pradedantys mokslininkai. Net keletas jaunųjų daktarų (Arne Apelseth, Lis Byberg, Roger Jacobsson, I. Krauls (Sibrian) savo disertacijų įžangose įvardijo HIBOLIRE kaip svarbų atliktų tyrimų paramos šaltinį [5]. Tinklo rengiamose vasaros mokyklose doktorantai turi galimybę pristatyti disertacijų medžiagą ir konsultuotis su pripažintais mokslininkais. 2009 metų birželio 4–5 dienomis

Tamperės universitete (Suomija) vykusioje tokioje vasaros mokykloje „Knyga kaip daiktas, knyga erdvėje ir judėjime“ (*Books as material objects, books in space, books in movement*) pranešimus skaitė R. Cicėnienė ir J. Steponaitienė.

Nuo 2009 metų HIBOLIRE reguliariai skelbia knygos, bibliotekų ir skaitymo istorikams aktualią informaciją savo tinklaraštyje „Knygos istorija šiaurėje“ (*Book History up North*) [1]. Viliamės, kad tinklas, po knygos istorijos skėčiu subūręs aštuonių valstybių mokslininkus, gyvuos ir ateityje, nors NordForsk fondo finansavimas baigiasi jau 2010-aisiais. Nesinorėtų, kad didelis įdirbis ir geros iniciatyvos užgestų vien dėl finansinių problemų.

INETA KRAULS

NUORODOS

1. *Book History up North* [interaktyvus]. Finland: HIBOLIRE [žiūrėta 2010 m. liepos 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.bookhistoryupnorth.blogspot.com>>.

2. *HIBOLIRE: The Nordic-Baltic-Russian Network on the History of Books, Libraries and Reading* [interaktyvus]. Finland: HIBOLIRE [žiūrėta 2010 m. liepos 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.helsinki.fi/historia/hibolire>>.

3. *Library spirit in the Nordic and Baltic countries: historical perspectives*. Finland: HIBOLIRE, 2009. 188 p. ISBN 978-952-92-5875-8.

4. MACEVIČIŪTĖ, Elena. Review of: Dyrbye, Martin, Mäkinen, Ilkka, Reimo, Tiiu and Torstensson, Magnus (Eds.). *Library spirit in the*

Nordic and Baltic countries: historical perspectives. Tampere: HIBOLIRE, 2009. *Information Research*, 2009, 14 (4), review no. R360 [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. liepos 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.informationr.net/ir/reviews/revs360x.html>>.

5. MÄKINEN, Ilkka. Cooperation in the fields of book and library history in the Nordic and Baltic countries. Iš *World Library and Information Congress: 76th IFLA General conference and Assembly*. 10–15 August 2010, Gothenburg, Sweden [interaktyvus]. IFLA [žiūrėta 2010 m. liepos 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ifla.org/files/hq/papers/ifla76/136-makinen-en.pdf>>.

Įteikta 2010 mėn. liepos mėn.